

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SODNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Τύπος και Πληροφόρηση

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 25/05

της 15ης Μαρτίου 2005

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-209/03

The Queen, κατόπιν αιτήσεως του Dany Bidar / London Borough of Ealing & Secretary of State for Education and Skills

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΙΣ ΔΙΑΠΑΝΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΕΜΠΙΠΤΕΙ, ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΚΟΠΟ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ, ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΚ

Η αγγλική κανονιστική ρύθμιση που επιτρέπει τη χορήγηση μιας τέτοιας ενισχύσεως υπό τον όρο ότι ο σπουδαστής είναι εγκατεστημένος στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι ασυμβίβαστη με το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον υπήκοος άλλου κράτους μέλους δεν δύναται να αποκτήσει, ως σπουδαστής, την ιδιότητα του «εγκατεστημένου».

Στην Αγγλία και στην Ουαλία η οικονομική ενίσχυση που δικαιούνται οι σπουδαστές για την κάλυψη των δαπανών τους διαβίωσης παρέχεται υπό τη μορφή δανείου χορηγούμενου από το Δημόσιο. Το δάνειο αυτό χορηγείται με επιτόκιο το οποίο συναρτάται με το ποσοστό του πληθωρισμού και είναι χαμηλότερο από το εμπορικό επιτόκιο, η δε εξόφληση του δανείου από τον λήπτη αρχίζει όταν οι ετήσιες αποδοχές του υπερβαίνουν πλέον τις 10 000 GBP (λίρες στερλίνες) (περίπου 14 500 ευρώ). Οι υπήκοοι των άλλων κρατών μελών δικαιούνται σπουδαστικό δάνειο αν είναι «εγκατεστημένοι» στο Ηνωμένο Βασίλειο και αν, κατά την τριετία προ της ενάρξεως των σπουδών τους, διέμεναν εκεί. Κατά την αγγλική κανονιστική ρύθμιση, δεν μπορεί να αποκτήσει την ιδιότητα του «εγκατεστημένου» όποιος διαμένει στο Ηνωμένο Βασίλειο με αποκλειστικό σκοπό την παρακολούθηση σπουδών.

Ο Dany Bidar, Γάλλος υπήκοος, μετέβη τον Αύγουστο του 1998 στο Ηνωμένο Βασίλειο, ως συνοδός της μητέρας του, η οποία επρόκειτο να υποβληθεί εκεί σε θεραπευτική αγωγή. Στο Ηνωμένο Βασίλειο ο D. Bidar έμεινε στην οικία της γιαγιάς του και ολοκλήρωσε τα τρία τελευταία έτη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής. Τον Σεπτέμβριο του 2001 ενεγράφη στο University College London και υπέβαλε αίτηση στο London Borough of Ealing για τη χορήγηση οικονομικής ενισχύσεως. Ενώ ο D. Bidar έλαβε οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των διδάκτρων του, η αίτησή του για χορήγηση δανείου, προς κάλυψη των δαπανών του διαβίωσης, απορρίφθηκε, με την αιτιολογία ότι δεν ήταν «εγκατεστημένος» στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Ο D. Bidar προσέφυγε κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης, υποστηρίζοντας ότι η προϋπόθεση περί εγκαταστάσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο εισάγει διάκριση με βάση την ιθαγένεια, η οποία απαγορεύεται από τη Συνθήκη ΕΚ. Το High Court υπέβαλε στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων το ερώτημα αν, λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου και της καθιερώσεως ιθαγένειας της ΕΕ, η οικονομική ενίσχυση που χορηγείται στους σπουδαστές για τις δαπάνες διαβίωσης παραμένει εκτός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ποια είναι τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμόσει προκειμένου να κρίνει αν οι προϋποθέσεις χορηγήσεως της εν λόγω οικονομικής ενισχύσεως δικαιολογούνται αντικειμενικώς.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, ο πολίτης της Ένωσης ο οποίος διαμένει νομίμως σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να επικαλεστεί την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας σε όλες τις καταστάσεις που διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο. Από καμία διάταξη της Συνθήκης δεν προκύπτει ότι οι σπουδαστές που είναι πολίτες της Ένωσης στερούνται των δικαιωμάτων που τους απονέμει η Συνθήκη, όταν μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος για σπουδές. Πράγματι, ο υπήκοος κράτους μέλους που μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος, όπου παρακολουθεί σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ασκεί το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας το οποίο διασφαλίζεται από το άρθρο 18 ΕΚ.

Το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο υπήκοος κράτους μέλους ο οποίος, όπως ο D. Bidar, ζει σε άλλο κράτος μέλος στο οποίο παρακολουθεί και ολοκληρώνει σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς να του έχει αντιταχθεί το γεγονός ότι δεν διαθέτει επαρκείς πόρους ή υγειονομική ασφάλιση, απολαύει του δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 18 ΕΚ και της οδηγίας του 1990¹ περί δικαιώματος διαμονής.

Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, μολονότι στο παρελθόν έχει κρίνει ότι η ενίσχυση που χορηγείται στους σπουδαστές για τις δαπάνες διαβίωσης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθιέρωσε την ιθαγένεια της Ένωσης και προσέθεσε ένα κεφάλαιο αφιερωμένο, μεταξύ άλλων, στην παιδεία και την επαγγελματική εκπαίδευση.

Λαμβανομένης υπόψη αυτής της εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι **η ενίσχυση που χορηγείται, είτε υπό τη μορφή επιδοτούμενου δανείου είτε ως υποτροφία, στους σπουδαστές που διαμένουν νομίμως σε ένα κράτος μέλος, για την κάλυψη των δαπανών τους διαβίωσης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης.**

Οι προβλεπόμενες από την αγγλική κανονιστική ρύθμιση προϋποθέσεις, τις οποίες πληρούν ευκολότερα οι Βρετανοί υπήκοοι, ενέχουν τον κίνδυνο δυσμενών διακρίσεων κατά κύριο λόγο σε βάρος των υπηκόων άλλων κρατών μελών. Μια τέτοια διαφορετική μεταχείριση μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη μόνον εάν βασίζεται σε αντικειμενικές εκτιμήσεις, ανεξάρτητες από την ιθαγένεια και ανάλογες προς τον θεμιτώς επιδιωκόμενο σκοπό.

Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να μεριμνούν ώστε η χορήγηση ενισχύσεων για την κάλυψη των δαπανών διαβίωσης σε σπουδαστές που είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών να μη συνεπάγεται υπέρμετρο κόστος το οποίο θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις για το σύνολο των ενισχύσεων που μπορεί να χορηγήσει το εν λόγω κράτος μέλος. **Συνεπώς, είναι σύνομη η εκ μέρους του κράτους μέλους υποδοχής**

¹ Οδηγία 90/364/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με το δικαίωμα διαμονής (ΕΕ L 180, σ. 26).

χορήγηση τέτοιας ενισχύσεως αποκλειστικά στους σπουδαστές που αποδεικνύουν ορισμένου βαθμού ένταξη στην κοινωνία του κράτους αυτού.

Οι προβλεπόμενοι από την αγγλική κανονιστική ρύθμιση όροι που απαιτούν προηγούμενη διαμονή επί ορισμένα έτη και «εγκατάσταση» στο κράτος μέλος υποδοχής μπορούν να αποτελούν γνώμονα προκειμένου να αποδεικνύεται η ορισμένου βαθμού ένταξη.

Αντιθέτως, η αγγλική κανονιστική ρύθμιση αποκλείει κάθε δυνατότητα των υπηκόων των άλλων κρατών μελών να αποκτούν, ως σπουδαστές, την ιδιότητα του εγκατεστημένου. Μια τέτοια μεταχείριση δεν επιτρέπει σε σπουδαστή ο οποίος διαμένει νομίμως και έχει ολοκληρώσει ένα σημαντικό τμήμα των σπουδών του δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής σε άλλο κράτος μέλος, έχοντας, ως εκ τούτου, δημιουργήσει πραγματικό δεσμό με την κοινωνία του κράτους αυτού, να συνεχίσει τις σπουδές του υπό όρους ίδιους με αυτούς που ισχύουν για τους υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους. Συνεπώς, η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση είναι ασυμβίβαστη με το κοινοτικό δίκαιο.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Γλώσσες στις οποίες διατίθεται: DA, DE, EN, ES, EL, FR, IT, NL, PL, PT

Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου

<http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=el>

Μπορείτε, κατά κανόνα, να το συμβουλευθείτε από τις 12 το μεσημέρι, ώρα Κεντρικής Ευρώπης, κατά την ημερομηνία της δημοσιεύσεως της αποφάσεως.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την κα Estella Cigna Angelidis

Τηλ.: (00352) 4303 2582 Fax: (00352) 4303 2674